

Lühiballetid irriteerisid Estonia teatri publikut

Tiit TUUMALU

tiit.tuumalu@postimees.ee

Kas vaikus on teile ebamugav? küsis tantsija Jaak Põldma rahvusooperi lavalt, kui oli viis minutit liikumatult seisnud ja publikuga tõtt vaadanud. Lühiballettide õhtu «Mobile nova» oli jõudnud skandaalseima osani, Mart Kangro tööni «Elus jääb palju asju nägemata ju muidu ka».

Kui üha uued tantsijad lavale jalutasid, aga ei kävatsenudki tantsima hakata, vaid seisid vaikusel, rääkisid endast ja kostitasid publikut lausetega «Tantsu täiuslikkusel ei ole piire», «See võib kõlada trafaret-selt, aga ma tahan olla õnnelik», «Kui ma teaks, miks ma siin olen, siis ma siin ei oleks», sai publiku mõõt täis.

Balletti vaatama tulnud Soome pensionärid tõusid demonstratiivselt kohalt ja siirdusid uste paukudes fuajeesse konjakit rüüpama, kostsid buuhüüded ning rõdul tõi keegi kuuldavale repliike, mis seostasid moodsat kunsti ühemõtteliselt kemmerguga.

Katse tekitada suhtumist

Mis see siis ikkagi oli? Mis juhtus laupäeva ja pühapäeva õhtul Estonia teatris?

Ei muud, kui et eesti noor nüüdistants tuli Von Krahli teatri «põranda» alt välja ja üritas end kehtestada suurel laval, *mainstream*-publiku ees, kasutades selleks ehk pisut «äärmuslikumat», teadlikult irriteerivat vormi.

See, mis sündis noil õhtuil, esitas jõulise väljakutse laiade masside seas umbrohana püsivale klassikalise balleti paradigmale. See oli meeletu katse suhestuda publiku ja avalikkusega, anda märku oma olemasolust ja elujõust. Et see sündis rahvusooperi auväärsel laval, kohas, kus pühadusi ei kukutata, vaid kummardatakse, andis sellele vastuhakule erilise kaalu.

Siiski oleks naiivne arvata, et Mart Kangro, aga ka teise «paradigmakukutaja» Dmitri Harchenko eesmärk oli ühe ropsuga rahva südamesse jõuda.

Kangro töö ütleb üks tantsijatest «mässavale» publikule: «Mulle meeldib teiste inimestega suhelda, kui nad minust arusaavad». See on teravalt irooniline repliik selle teadmatuse ja mõistmatuse müüri kohta, mis

Tants Mart Kangro moodi: Estonia tantsija Jaak Põldma esitab jär-

sega, anda märki oma olemasolust ja elujõust. Et see sündis rahvusopera auväärsel laval, kohas, kus pühadusi ei kukutata, vaid kummardatakse, andis sellele vastuhakule erilise kaalu.

Siiski oleks naiivne arvata, et Mart Kangro, aga ka teise «paradigmakukutaja» Dmitri Harchenko eesmärk oli ühe ropsuga rahva südamesse jõuda.

Kangro tööks ütleb üks tantsijatest «mässavale» publikule: «Mulle meeldib teiste inimestega suhelda, kui nad minust aru saavad». See on teravalt irooniline repliik selle teadmatuse ja mõistmatuse müüri kohta, mis lahutab vaatamata 21. sajandile ikka veel uut tantsu laiast publikust ja mida tuleb alles murdma hakata.

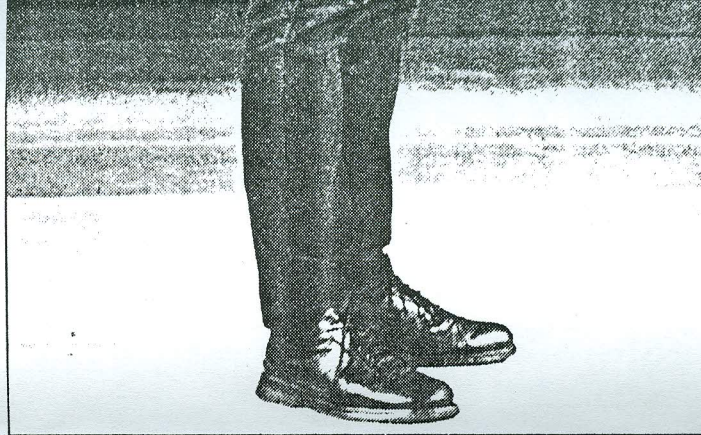
Murdmist alustasid Harchenko ja Kangro omalaadse taktikaga – nad kaotasid ettekatsetul lahingu, et võita tulevikus sõda. Nende töödessa oli teadlikult sisse programmeeritud negatiivne vastuvõtt, miinismärgiline suhe, mis publikul uue tantsuga seoses tekkida võib.

Trikitamine on out

Nagu publiku reaktsioon tõestas, läks totaalse suhestamatuse murdmine ja vahetamine miinismärgilise suhte vastu korda.

Tahaks uskuda, et kui enne «Mobile novat» ei «kottinud» uus tants peale käputäie friikide kedagi, siis pärast «Mobile novat» teab vähemalt osa publikust, millise riski ta enesele võtab, kui lunastab pileti uue tantsu etendusele.

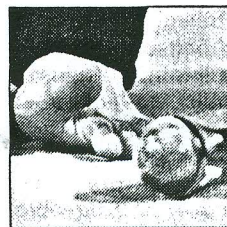
«Mobile novas» demonst-
• reerivad Kangro ja Harchenko

Tants Mart Kangro moodi: Estonia tantsija Jaak Põldma esitab järjekordset koreograafilist etüüdi.

2x HARRI ROSPU

Rahvusopera Estonia esietendus

Lühiballettide õhtu «Mobile nova»

Kavas Anu Ruusmaa «Kolmkeha», Vladimir Arhangelski «Juhtub», Dmitri Harchenko «Dear guests! Please be reminded...», Mart Kangro «Elus jääb palju asju nägemata ju muidu ka» ja Mai Murdmaa «Piiratud ruumiga».

9. juunil rahvusoperis Estonia

põhimõtteliselt teistsugust lähenemist tantsule, kui seni on tavaks olnud.

Nende töödessa võib välja lugeda igatsust loomuliku eneseväljenduse järele, mis polekski niivõrd «tants», kuivõrd individuaalne, personaalsest kehast ja kogemusest lähtuv füüsiline liikumine või ka liikumatus.

Tehniline trikitamine, keerulised koreograafilised mustrid, mida publik näib tantsult kõige rohkem ootavat, on nende jaoks minevik. Nad justkui rõhutaks, et mida vabam on lii-

kumine tantsust, mida vähem on selles «tantsu» mängureegleid, seda värskem ja huvitavam, aga ka «ausam» see on.

Kangro ja Harchenko tõestasid, et sellise tantsu ühesainas triviaalses liigutuses võib olla rohkem pinget ja intensiivsust kui higinägemata tantsuvihtumises, mis tegeleb «igavese armastuse» ja muu sellisega ning ei taha ega taha lõppeda.

PS! Müts maha balletijuht Mai Murdmaa ees, et ta Harchenkole ja Kangrole võimaluse andis.